

FRA pranešimas spaudai

Viena, Briuselis, gegužės 5 d.

FRA teigia, kad teisingumas turi geriau atitikti vaikų interesus

Kasmet visoje ES šimtai tūkstančių vaikų dalyvauja teismo procesuose. Kaip teigiama naujausioje Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros (FRA) ataskaitoje, teisingumo sistemos turi būti geriau pritaikytos tų vaikų poreikiams. Pastangos užtikrinti, kad teisingumas geriau atitiktų vaiko interesus, yra būtent tai, ko reikia vaikui, padeda gerinti vaiko apsaugą ir siekti prasmingo vaikų dalyvavimo teismo procesuose.

„Negalime leisti, kad teismo procesuose dalyvaujantys vaikai būtų trikdomi ar patirtų stresą, – sako laikinasis FRA direktorius [Constantinos Manolopoulos](#). – ES ir jos valstybės narės privalo užtikrinti, kad vaiko teisės būtų gerbiamos ir įgyvendinamos. Tai ypač svarbu teismo procesuose. Be to, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad Europos Tarybos gaires dėl vaiko interesus atitinkančio teisingumo kasdien taikytų visi susiję subjektai.“

Vaiko teisių apsaugos teismų sistemose gerinimo klausimas keliamas Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijoje, kurią yra ratifikavusios visos ES valstybės narės. Europos Taryba parengė specialias gaires dėl vaiko interesus atitinkančio teisingumo, nes tai daugeliui vaikų aktualus klausimas. Pavyzdžiui, 2010 m. 11 valstybių narių apie 74 000 vaikų tapo nusikaltimų aukomis, o 495 000 dalyvavo teismo procesuose, susijusiuose su jų tėvų skyrybomis.

FRA tyrimo duomenimis, didelių su vaikų dalyvavimu susijusių skirtumų esama ne tik tarp valstybių narių, bet ir valstybėse narėse, o tokio dalyvavimo sąlygos ne visada atitinka vaiko interesus. Tai rodo, kad būtini aiškūs ir nuoseklūs standartai ir gairės, ir būtina sisteminė jų įgyvendinimo stebėseną. Be to, tyrime nustatyta, kad būtinos informuotumo didinimo priemonės ir specialus specialistų mokymas.

Pagrindinės išvados yra susijusios su konkrečiomis vaikų teisėmis, pavyzdžiui:

- pastaraisiais metais labiau gerbiama ir geriau įgyvendinama vaiko **teisė būti išklausytam**, ypač baudžiamuosiuose procesuose. Civiliniuose procesuose vaikai ne visada išklausomi. Būtina aktyviau siekti, kad vaikai būtų apklausiami saugiose ir vaikams pritaikytose patalpose, taikant vaikų amžiui ir brandai tinkamus metodus. Vaikams apklausti turėtų būti rengiama kuo mažiau posėdžių, kuriuose turėtų dalyvauti vos keletas kvalifikuotų specialistų;
- nacionalinės teisės aktuose dažnai pateikiamos nuostatos, susijusios su **teise gauti informaciją**, tačiau iš tiesų labai skiriasi tai, kaip, kada, kas ir apie ką informuoja vaikus. Per visą procesą teikiama reguliari vaiko amžiui

pritaikyta ir vaikams tinkama informacija bei medžiaga apie vaikų teises ir teismines procedūras gali padidinti vaikų pasitikėjimą teisingumo sistema;

- dauguma valstybių narių daug nuveikė, kad užtikrintų vaiko **teisę į privatumą ir teisę į apsaugą** nuo žalos ir pakartotinio traumavimo, ypač baudžiamuosiuose procesuose. Tačiau apsaugos priemonės dažnai išnaudojamos nepakankamai. Atskiri kambariai, taip siekiant išvengti kontakto su kaltinamaisiais, kvalifikuotų specialistų administruojami vaizdo įrašai ir vaizdo ryšys teismo salėje ir policijos poskyriuose – visa tai ES turėtų tapti standartinė praktika, kad vaikai būtų tinkamai apsaugoti;
- nepaisant teisinių nuostatų dėl **vienodo požiūrio**, darbuotojams dažnai trūksta kompetencijos bendraujant su pažeidžiamais vaikais, pvz., su neįgaliais arba tautinių mažumų vaikais. Būtina užtikrinti, kad vaikų teisės kreiptis į teismą įgyvendinimas ir elgesys su vaikais per teismo procesus būtų tinkamai prižiūrimi siekiant išvengti bet kokios diskriminacijos. Pažeidžiamiesiems vaikams turėtų būti sudarytos palankesnės sąlygos gauti teisinę pagalbą ir paramą.

Be to, ataskaitoje atkreipiamas dėmesys į keletą **perspektyvios praktikos pavyzdžių**.

Norėdami perskaityti ataskaitą ir susijusią medžiagą („*Vaiko interesus atitinkantis teisingumas. Specialistų patirtis ir nuomonės*“), žr. [medžiagą spaudai](#).

Norėdami gauti daugiau informacijos, rašykite e. paštu media@fra.europa.eu arba skambinkite telefonu +43 1 580 30 642.

Pastabos redaktoriams

- Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA) įgaliota teikti faktais pagrįstas konsultacijas ES ir valstybių narių sprendimų priėmėjams ir taip prisidėti prie geriau pagrįstų ir tikslingesnių diskusijų bei politikos pagrindinių teisių srityje.
- Išvados parengtos remiantis 10 ES valstybių narių – Bulgarijoje, Estijoje, Ispanijoje, Jungtinėje Karalystėje, Kroatijoje, Lenkijoje, Prancūzijoje, Rumunijoje, Suomijoje, Vokietijoje – surengtų pokalbių su specialistais, kurie kasdien palaiko ryšius su aukomis tapusiais arba teismo procesuose liudijančiais vaikais, medžiaga.
- Jos taip pat grindžiamos ir Europos Komisijos atlikta visų ES valstybių narių statistikos duomenų, teisės aktų ir politikos priemonių, susijusių su vaikų dalyvavimu teismo procesuose, analize.
- Be to, gegužės 5 d. rezultatai bus aptarti dviejose tiesioginėse „Euranet Plus“ radijo diskusijose su Europos Parlamento nariais.
- Vėliau bus pateikta ataskaita apie vaikų patirtį ir nuomones.